

טומאה, ונמצא ששערו של עכשיו ראוי לקיים בו את תגלחת הטהרה שלאחר מנין ימי נזירות הטהרה, ומכל מקום אין הימים שהוא טמא עולין לו מן המנין.

נזיר מצורע שאין שערו ראוי לקיים בו את תגלחת הטהרה, שהרי יצטרך לגלחו כשייטהר מצרעתו כשאר מצורע, (21) אינו דין שלא יעלו לו ימי חלוטו מן המנין.

הכי נמי מסתברא שב"תגלחת טהרה" עוסקת הברייתא —

דאי סלקא דעתך שבתגלחת טומאה עוסקת יח-א הברייתא, ומחלקת בין ימי טומאתו שהם צריכים לתגלחת, לבין ימי חלוטו שהם אינם צריכים לתגלחת, הרי תיקשי:

וימי חלוטו מי לא בעי תגלחת בסוף ימי חלוטו, והרי כך הוא דינו של מצורע שהוא מגלח בסוף ימי חלוטו!?

דוחה הגמרא את ההכרח:

ימי חלוטו שאין ראוי לתגלחת מצד הנזירות (19) **לא כל שכן שאין עולין לו מן המנין**. (20)

ומברייתא זו פושטת הגמרא את ספיקו של רב אשי:

כי מאי לאו, האם לא כן שזו שאמרו בברייתא: "נזיר בקבר ששערו ראוי לתגלחת" היינו תגלחת טומאה, וכפי שנתבאר!?

ואם כן הרי למדנו שהנזיר בבית הקברות צריך הוא תגלחת טומאה כשאר נזיר טמא, ונפשטה בעייתו של רב אשי.

ודחינן: **לא** כאשר פירשת את התגלחת האמורה בברייתא שהיא "תגלחת טומאה", אלא זו שאמרו בברייתא: "נזיר בקבר ששערו ראוי לתגלחת" היינו תגלחת טהרה, לאחר שימנה נזירות טהרה; וכך הוא פירוש הברייתא:

ומה נזיר בקבר שאינו צריך לגלח תגלחת

שאינו דומה לנזיר שנטמא.

19. כלומר: ודאי שהמצורע מגלח, אלא שאינו מגלח מחמת דין נזירות אלא מחמת צרעתו, ואילו נזיר בקבר מגלח מחמת נזירותו, כן מבארת הגמרא בהמשך הסוגיא את הסלקא דעתין.

20. ביארו התוספות: "נזיר בקבר ששערו ראוי לתגלחת ודמי לנזיר, אין עולין לו מן המנין, ימי חלוטו שאין שערו ראוי לתגלחת ולכך לא דמי לנזיר, לא כל שכן שאין עולין לו מן המנין".

21. מבואר מברייתא זו, שמוכרח הוא לגלח

סותרים, ממילא בנזיר טמא על כל פנים אין עולים, וכמו שכתבו תוספות במתניתין, וכיון דהוא מזה הטעם, ממילא אין ללמוד לימי חלוטו, וצע"ג".

ביאור דבריו: כיון שנזיר בקבר כל מקורו הוא מנזיר שנטמא בקבר, הרי לא יתכן שמנזיר שנטמא בקבר אי אפשר ללמוד לימי חלוטו, ואילו מנזיר בקבר — שהוא עצמו אינו נלמד אלא מנזיר שנטמא — יהיה אפשר ללמוד לימי חלוטו, שהרי ממה נפשך, אם נזיר בקבר דומה לימי חלוטו, כשם שלא תלמד לימי חלוטו כך לא תלמד לנזיר בקבר, ואם נזיר בקבר דומה לנזיר שנטמא, שוב אי אפשר ללמוד לימי חלוטו

ואם לא שמיעטו הכתוב הייתי אומר: והלא דברים קל וחומר שהוא חייב בקרבן טומאה: ומה טהור שנטמא, טעון העברת שער והבאת צפרין, מי שהיה טמא מתחילה, אינו דין שיהא טעון העברת שער והבאת צפרין.

לפיכך תלמוד לומר: "וטמא ראש נזרו", במי שהיה טהור ונטמא הכתוב מדבר, שיהא טעון העברת שער והבאת צפרין, ולפטור מאלו את הנזיר בקבר.

ומסקינן: שמע מינה שאין הנזיר בקבר טעון תגלחת.

מאן תנא להא דתנו רבנן [מי הוא ששנה את הברייתא שהובאה לעיל]:

אין בין טמא שנזר, לנזיר טהור שנטמא, אלא:

שהטמא שנזר שביעי שלו עולה לו מן המנין של נזירות הטהרה, משום שאינו חייב בקרבן טומאה —

ואילו נזיר טהור שנטמא, אין שביעי שלו עולה לו מן המנין משום שהוא חייב בקרבן טומאה ביום השמיני.

ונמצינו למדים לדעת התנא של הברייתא, שאין הנזיר מתחיל למנות "נזירות טהרה" לפני יום השמיני שבו מביא הוא את קרבנותיו, ומי הוא התנא הסובר כן?

לא תוכיח מכאן שבתגלחת טהרה אנו עוסקים, כי זו שאמרנו שבימי חלוטו אינו צריך תגלחת: תגלחת הנזירות קתני, שאין הוא חייב בתגלחת משום דין הנזירות, אלא משום שלא עדיף הוא משאר מצורע הצריך תגלחת.

וזה הוא שמחלקת הברייתא בין נזיר טמא מת שהוא צריך תגלחת טומאה משום דין הנזירות, לבין נזיר מצורע שאינו צריך תגלחת אלא כשאר מצורע ולא משום דין הנזירות.

תא שמע לפשוט שאין הנזיר בבית הקברות טעון תגלחת:

כתיב: "וכי ימות מת עליו בפתע פתאם וטמא ראש נזרו, וגלח ראשו ביום טהרתו ביום השביעי יגלחנו. וביום השמיני יביא שתי תורים או שני בני יונה וגו'" —

ולכך אמר הכתוב "וטמא ראש נזרו", שלא היה לו לומר אלא: וכי ימות מת עליו בפתע פתאם וגלח ראשו ביום טהרתו, כדי ללמד: רק בנזיר טהור שנטמא הכתוב מדבר — וכמו שנאמר: "והימים הראשונים יפלו", הרי שנזר קודם לטומאתו — שהוא טעון העברת שער והבאת צפרין [תגלחת וצפרים לקרבן טומאה; וכן אשם] —

ולפטור בא הכתוב את הנזיר בקבר שאין טעון העברת שער והבאת צפרין [ולא אשם].⁽¹⁾

1. לא דוקא "הבאת צפרין" שאין חייב בו הטמא שנזר, אלא הוא הדין שאינו חייב באשם נזיר טמא, תוספות.

תחילה לצרעתו ורק אחר כך לנזירותו, וראה בזה בסוגיא לקמן ס ב "נזיר טהור ומצורע מהו שיגלח תגלחת אחת ועולה לכאן ולכאן".

אמר רב חסדא: רבי היא, דאמר בכרייתא המובאת בסמוך:

ביום הבאת קרבנותיו בשמיני, ואף קודם שהביא קרבנותיו, (2) דברי רבי.

נזיר טמא שהיזה בשלישי ובשביעי וטבל בשביעי, אין "נזירות טהרה" חלה אלא עד יום השמיני.

רבי יוסי ברבי יהודה אומר: ביום תגלחתו דהיינו ביום השביעי, ולאחר ההזאה השניה והטבילה.

דאי תימא רבי יוסי ברבי יהודה היא החולק עליו באותה ברייתא, האמר: נזירות טהרה משביעי אחר הזאה וטבילה — הוא דחילא ועולה לו יום השביעי מן המנין, ובמשנתנו הרי שנינו שאין שביעי עולה לו מן המנין.

עוד מפרש רב חסדא משנה במסכת כריתות, שאף היא אינה מתפרשת אלא כדעת אחד התנאים שנזכרו לעיל:

והא דתנן במסכת כריתות ט א:

נזיר שנטמא טומאות הרבה, כלומר: שנטמא ונטהר והחל למנות נזירות טהרה ונטמא שוב, ושוב החל למנות נזירות טהרה ונטמא שוב, אינו מביא אלא קרבן טומאה אחד על כל הטומאות, אם לא התחייב בקרבן על הטומאות הקודמות כאשר חזר ונטמא, וכדמפרש ואזיל.

ומפרשת הגמרא: **מאי רבי ומאי רבי יוסי ברבי יהודה, כלומר: במה נחלקו והיכן מובאת מחלוקתם?**

דתינא:

כתוב בפרשת נזיר [ה ח ואילך]: "וכי ימות מת עליו בפתע פתאם וטמא ראש נזרו וגלח ראשו ביום טהרתו ביום השביעי יגלחנו. וביום השמיני יביא שתי תורים או שני בני יונה אל הכהן אל פתח אהל מועד. ועשה הכהן אחד לחטאת ואחד לעולה, וכפר עליו מאשר חטא על הנפש וקדש את ראשו ביום ההוא [לחזור ולהתחיל מנין נזירותו, רש"י]. והזיר לה' את ימי נזרו והביא כבש בן שנתו לאשם, והימים הראשונים יפלו כי טמא נזרו."

מאן תנא, מי הוא התנא ששנה משנה זו, שעל "טומאות הרבה" — דהיינו, שכל אחת מהן אירעה לאחר תחילת מנין נזירות הטהרה שלאחר הטומאה הקודמת — אינו מביא אלא קרבן אחד?

אמר רב חסדא: רבי יוסי ברבי יהודה היא, דאמר: נזירות טהרה משביעי — קודם הזמן שהוא מתחייב בקרבן — חילא.

כתיב: **"וקדש את ראשו ביום החזרה" לחזור ולהתחיל מנין נזירות טהרה, ובאיזה יום הכתוב מדבר:**

ולשיטתו **משכחת לה** [הרי אתה מוצא] טומאות הרבה שאין מביא עליהם אלא קרבן אחד:

קרבנותיו ואף על פי שלא הביא קרבנותיו, והוא הדין שאפשר לפרש ברייתא זו כהתנאים הנזכרים בעמוד ב הסוכרים שאין מתחיל למנות

2. כמבואר לקמן בגמרא בעמוד ב לדעת רבי. ובפשוטו לאו דוקא אמר רב חסדא "רבי היא" הסוכר שהמנין מתחיל ביום הבאת

דאי דנטמא טומאה שניה בשביעי לטומאתו הראשונה, וחזר ונטמא בשלישית בשביעי לטומאתו השניה —

הרי כולחו — שלשת הטומאות — טומאה אריכתא היא, כלומר: כיון שעדיין לא החלה נזירות הטהרה קודם שנטמא בשנית ובשלישית, אין טומאתיו הרבות אלא כטומאה אחת ארוכה, ואין אלו "טומאות הרבה" שנזכרו בברייתא.⁽³⁾

ואי דנטמא טומאה שניה בשמיני — קודם שהביא קרבן טומאה — שכבר החלה נזירות הטהרה, וחזר ונטמא טומאה שלישית בשמיני קודם שהביא קרבן טומאה, הרי יצתה לטומאה הראשונה והשניה שעה שראויה להביא קרבן קודם שנטמא את הטומאה שלאחריה, ולא ייפטר בקרבן אחד על כמה טומאות.⁽⁴⁾

כאן שבה הגמרא לפרש את טעם מחלוקתם של רבי ורבי יוסי ברבי יהודה, אם נזירות

כגון שנטמא טומאה שניה בשביעי לטומאה הראשונה לאחר שנטהר בהזאה וטבילה והחלה נזירות הטהרה, וחזר ונטמא בשלישית בשביעי לטומאה השניה אחר הזאה וטבילה ותחילת נזירות הטהרה, הרי שנטמא "טומאות הרבה" —

וכיון דלא יצא לכל טומאה שעה הראויה להביא קרבן [כלומר: לא נתחייב בקרבן] קודם שאירעה הטומאה שלאחריה המחייבת בקרבן נוסף, שהרי חיוב הקרבן הוא ביום השמיני ואילו הטומאה אירעה כבר בשביעי —

לכן אינו חייב אלא קרבן אחד על שלושת הטומאות.

דאי תימא רבי היא, הסובר: נזירות חלה עליו רק ביום השמיני, הרי לא תמצא אופן שייטמא "טומאות הרבה" דהיינו שהיתה כל טומאה אחר שכבר החלה נזירות הטהרה מחד, ועדיין לא נתחייב בקרבן על האחת עד שאירעה הטומאה שלאחריה — מאידך.

נזירות טהרה עד שיביא חטאתו או אף אשמו; ולא נתכוונה הגמרא לומר אלא דכרבי יוסי ברבי יהודה אי אפשר לפרשה.

3. א. לשון התוספות הוא: כולחו טומאה אריכתא היא, דלא נראה עדיין להתחיל נזירות והוי כאילו נטמא בששי ואמאי קרי ליה "טומאות הרבה".

ונראה מלשונם שכתבו: כולחו טומאה אריכתא "דלא נראה" עדיין להתחיל נזירות טהרה, שאין צריך לחילוק הטומאות שתהיה הטומאה אחר שכבר חלה נזירות הטהרה, אלא שכבר הגיע השעה "שהוא ראוי" להתחיל נזירות טהרה, והוא חידוש.

ב. ונראה מדבריהם עוד, דהא לא קשיא

לגמרא: אם כן — שלא החלה נזירות הטהרה — פשיטא היא, ומשום דהיה מקום לומר, שחיוב הקרבן הוא כמו חיוב המלקות, שאם נטמא כמה פעמים הרי הוא לוקה על כל טומאה וטומאה, וקא משמע לן דטומאה אריכתא היא, וראה גם ב"באר משה" בעמוד ב' על תוספות ד"ה מתחיל; ומיהו צריך לומר, דמכל מקום לגמרא פשוט הוא שאין חיוב הקרבן אלא על הטומאה הראשונה שטימא את ראש נזרו, אבל מה שמיטמא שוב כל עוד שלא חלה עליו נזירות טהרה, אין זה סיבה לחיוב קרבן; וראה עוד בזה בהערה על הברייתא ד"נטמא בשביעי".

4. יש לפרש בשני אופנים את טעם הדין המבואר בסוגייתנו שאם יצתה שעה הראויה

טהרה חלה בשביעי או בשמיני:

מאי טעמא דרבי, הסובר: נזירות טהרה משמיני הוא דחיילא?

כי אמר קרא: "וכפר עליו מאשר חטא על הנפש" דהיינו קרבן טומאה, והדר [ואחר כך] "וקדש את ראשו" דהיינו שיתחיל למנות נזירות טהרה.⁽⁵⁾

ורבי יוסי ברבי יהודה — הסובר: מיום השביעי אחר הזאה וטבילה מתחיל הוא למנות נזירות טהרה — מה הוא טעמו?

אם כן — שאינו מתחיל למנות אלא ביום השמיני — **לימא קרא**: "וקדש את ראשו" בלבד, ואנו נדע שאחר הכפרה על הנפש מתחיל הוא למנות, שהרי כן הוא סדר הכתובים —

י"ח-ב ו"ביום החוא" — שאמרה תורה — **למה לי!**

אלא בהכרח: **אם** "ביום ההוא" אינו ענין לשמיני שהרי כבר נאמר: "וכפר עליו" והדר "וקדש", תנחו ענין לשביעי.

ומקשינן: **ורבי נמי**, הכתיב "ביום ההוא"? כלומר: "ביום ההוא" למה לי!?

ומפרשינן: **אמר לך רבי**:

החוא להכי הוא דאתא [לזה בא הכתוב], לומר לך: כיון שהגיע ה"יום ההוא" שהוא יום השמיני, הרי הוא מתחיל למנות נזירות טהרה ואף על פי שעדיין לא הביא קרבנותיו.

וללמדך שלא תאמר: הרי כתיב "וכפר עליו מאשר חטא על הנפש" והדר "וקדש את ראשו", ומשמע קודם יכפר ואחר ימנה נזירות טהרה; לפיכך קא משמע לן "ביום ההוא" — דהיינו יום הבאת קרבנותיו — שמתחיל למנות נזירות טהרה מבוקרו של יום השמיני.⁽¹⁾

החיוב חופף.

5. משמע לכאורה, שלרבי אינו מתחיל למנות נזירות טהרה רק אחר הבאת קרבנותיו, אבל אינו כן כמפורש בהמשך הגמרא, שאין הקרבנות מעכבים לדעת רבי.

והרא"ש גרס: אימתי וקדש את ראשו בזמן שכפר, כלומר בזמן הראוי לכפרה אף אם לא כיפר.

1. בתוספות [בסוף העמוד] הקשו: מנין לנו דלרבי דרשינן "אף על פי שלא הביא קרבנותיו כלל", והרי אפשר שסובר רבי ש"ביום ההוא" בא לומר "אף על פי שלא הביא את כל קרבנותיו" ולמעט את העולה או את האשם שאינן מעכבות, וכפי שאכן סוברים תנאים

להביא קרבן קודם שאירעה טומאה שניה הרי הוא חייב בשתי קרבנות, ואם לא יצתה שעה זו קודם, הרי הוא נפטר בקרבן אחד: האחד: משום ששתי הטומאות כטומאה אריכתא דמיא, וצריך התחייבות בקרבן שתחלק בין הטומאות.

השני: משום שהחיוב על שתי הטומאות חל בעת ובעונה אחת, והיינו שיש לומר שחיוב קרבן הטומאה הוא למחרת טהרתו, ואם נטהר מטומאה אחת ביום השביעי, וחזר ונטמא באותו יום, אין הוא מתחייב למחרת בקרבן, שאין זה מחרת טהרתו כיון שנטמא שוב, ואם כן אינו מתחייב את הקרבן הראשון אלא למחרת טהרתו הגמורה לכשייטהר מן הטומאה השניה, וצריכים החיובים לחול כאחד, ואמרה התורה שיהיה